

Advies

**Sectorraad Sociaal-Cultureel Werk
27 april 2022**

Advies over het voorontwerp van besluit van de Vlaamse Regering tot uitsluiting van organisaties uit het jeugdwerk van de verplichting tot controle van het uittreksel uit het strafregister voor bepaalde nieuwe medewerkers

Op 30 maart 2022 vroeg Vlaams minister van Brussel, Jeugd en Media Benjamin Dalle de SARC om advies over het voorontwerp van besluit van de Vlaamse Regering tot uitsluiting van organisaties uit het jeugdwerk van de verplichting tot controle, vermeld in artikel 3 van het decreet houdende de verplichting voor bepaalde organisaties om een uittreksel uit het strafregister als vermeld in artikel 596, tweede lid, van het Wetboek van Strafvordering, te controleren voor bepaalde nieuwe medewerkers.

CONTEXT

Het decreet houdende de verplichting voor bepaalde organisaties om een uittreksel uit het strafregister als vermeld in artikel 596, tweede lid, van het Wetboek van Strafvordering, te controleren voor bepaalde nieuwe medewerkers is van toepassing op medewerkers, inclusief vrijwilligers, die op structurele basis in rechtstreeks contact komen met minderjarigen. Via artikel 4, tweede lid, van dit ontwerp van decreet werd in een uitzondering op het toepassingsgebied voorzien waarbij de Vlaamse Regering op voorstel van de functioneel bevoegde minister, onder bepaalde voorwaarden, kan bepalen voor welke organisaties of sectoren deze controle niet van toepassing is op vrijwilligers en zij geen uittreksel uit het strafregister dienen voor te leggen. Middels dit voorontwerp van besluit wordt deze uitzondering geconcretiseerd voor wat betreft organisaties binnen het jeugdwerk.

Het opleggen van een verplichting om binnen deze organisaties steeds het uittreksel uit het strafregister van de betrokken vrijwilligers te controleren is volgens de minister niet redelijk te verantwoorden en disproportioneel in het licht van het recht op privéleven en/of het gelijkheidsbeginsel. Deze uitzondering wordt gemotiveerd vanuit de vaststelling dat:

- › De controle geen bijkomende bescherming biedt t.a.v. strafbaar gedrag door personen die (nog) niet werden veroordeeld. Dit is in het bijzonder relevant voor het jeugdwerk omwille van de jonge leeftijd waarop vrijwilligers binnen het jeugdwerk hun vrijwilligersactiviteit starten, en de doorlooptijd om te komen tot een definitieve strafrechtelijke veroordeling. Het

biedt daardoor slechts een beperkte bijkomende bescherming van minderjarigen binnen het jeugdwerk.

- › Het onmogelijk is om, gezien de specifieke aard en organisatie van het jeugdwerk, de controle van uittreksels uit het strafregister voor de vrijwilligers van het jeugdwerk voldoende te omgeven met strikte waarborgen en beveiligingsmaatregelen die ervoor moeten zorgen dat deze gevoelige en delicate persoonsgegevens van de betrokken personen doeltreffend worden beschermd en beveiligd om het risico op openbaarmaking en misbruik te voorkomen.
- › De meeste organisaties binnen het jeugdwerk in grote mate, soms zelfs uitsluitend, steunen op het engagement van vrijwilligers. Jeugdwerkorganisaties kennen bovendien een continue instroom van nieuwe vrijwilligers. Dit zou in de feiten tot gevolg hebben dat in het jeugdwerk de beoordeling van het eventueel strafrechtelijk verleden van vrijwilligers moet worden uitgevoerd door leeftijdsgenoten. Het is niet vanzelfsprekend om ervan uit te gaan dat deze personen in de geschetste omstandigheden deze zeer gevoelige informatie op een voldoende zorgvuldige manier kunnen opvragen, controleren, contextgericht beoordelen en verwerken zonder gestructureerde professionele (boven)lokale omkadering.

ADVIES

De SARC bracht op 3 september 2021 advies¹ uit over het voorontwerp van decreet, waarin de Sectorraad Sociaal-Cultureel Werk stelde dat het systematisch opvragen van het uittreksel uit het strafregister geen geschikt instrument is ter bescherming van kinderen en jongeren toe binnen het brede sociaal-cultureel werkveld. De sectorraad argumenteerde dat de verplichting ongewenste drempels opwerpt en niet past binnen het algemeen streven naar planlast- en drempelverlaging binnen het vrijwilligersbeleid.

De Sectorraad Sociaal-Cultureel Werk volgt de argumentatie van minister Dalle om de uitzondering voor het jeugdwerk in te voeren gezien de specificiteit van de sector. Om blijvend stappen te zetten in de bescherming van de integriteit van kinderen en jongeren, vraagt de sectorraad op primair in te zetten op preventie.

De sectorraad herhaalt zijn vraag om blijvend te investeren in vorming, opleiding, preventie, sensibilisering en risicoanalyse. De inspanningen die het veld levert om de integriteit van kinderen en jongeren te vrijwaren en grensoverschrijdend gedrag te vermijden, verdienen de nodige ondersteuning zodat medewerkers gewapend worden om op een correcte manier om te gaan met grensoverschrijdend gedrag.

Gezien de verplichting, die in eerdere ontwerpdocumenten beperkt bleef tot vrijwilligers met een overeenkomst, voor alle vrijwilligers geldt, komen ook tal van kleine vrijwilligersinitiatieven in andere sectoren in beeld. Voor dit type van initiatieven die in de brede sociaal-culturele sector (jeugd en volwassenen) en de amateurkunstensector een groot aandeel vormen, kan dezelfde argumentatie gevolgd worden als bij voorliggende uitzondering. Door de aard en specificiteit van deze initiatieven, ontbreekt de rechtstreekse en professionele omkadering om de controle van uittreksels uit het strafregister voldoende te omgeven met strikte waarborgen en beveiligingsmaatregelen. Het creëert ook een bijkomende verantwoordelijkheid en werklast voor vrijwilligers.

¹SARC, Advies over voorontwerp van decreet houdende de verplichting voor bepaalde organisaties om een uittreksel uit het strafregister te controleren voor bepaalde nieuwe medewerkers, 3 september 2021, https://www.vlaanderen.be/sarc/sites/sarc/files/202109/20210903_sarc_advies_uittreksel_strafregister_1.pdf

Bovendien nemen individuen soms wisselend de rol van deelnemer en vrijwilliger op, waardoor een chaotisch klimaat van rollen en verantwoordelijkheden ontstaat.

Een bijkomend argument in deze context is het ontbreken van een kort, helder en niet voor interpretatie vatbaar uittreksel uit het strafregister. Dit zorgt voor extra verantwoordelijkheden, kans op misinterpretatie en planlast. In Nederland wordt bijvoorbeeld gewerkt met een Verklaring Omtrent het Gedrag (VOG), waarbij wordt nagegaan of de aanvrager strafbare feiten heeft gepleegd die een risico vormen voor de functie of het doel waarvoor de VOG wordt aangevraagd. Deze werkwijze lever een helder en niet bediscussieerbaar uittreksel.

De Sectorraad Sociaal-Cultureel Werk vraagt om een verbreding van de uitzondering in overweging te nemen voor alle kleine vrijwillige initiatieven, ook buiten de jeugdsector.

Namens de Sectorraad Sociaal-Cultureel Werk,
Frie De Greef, voorzitter
Dirk Verbist, ondervoorzitter
Liesbeth Lemiere, secretaris